

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 13 päivänä maaliskuuta 2012

124/2012

Valtioneuvoston asetus joukkoliikenteen valtionavustuksista

Annettu Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2012

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tällä asetuksella säädetään valtion talousarvion mukaisen joukkoliikenteen valtionavustuksen myöntämisen perusteista.

Valtionavustuksesta säädetään lisäksi valtionavustuslaissa (688/2001).

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) *toimivaltaisella viranomaisella* joukkoliikennelain (869/2009) 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuja kaupunkeja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymää sekä Oulun, Tampereen ja Turun kaupunkeja lukuun ottamatta;

2) *palvelulinjalla* sellaista rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007, jäljempänä *palvelusopimusasetus*, mukaista liikennettä, jonka reitti on erityisesti suunniteltu, jossa käytetty ajoneuvo on valittu ja kuljettaja on koulutettu tai valittu iäkkäiden ja vammaisten asiakkaiden tarpeet huomioon ottaen;

3) *kutsujoukkoliikenteellä* sellaista palvelusopimusasetuksen mukaista liikennettä, jota harjoitetaan etukäteen tehdystä tilauksesta etukäteen määritellyllä alueella, joka on jat-

kuvaluonteista ja jonka reitti ja aikataulu määräytyvät tilausten perusteella taikka 4 kohdassa tarkoitetun matkapalvelukeskuksen tai muun yhdistelypalvelun toimenpiteiden avulla;

4) *matkapalvelukeskuksella* kunnan itse tai ostopalveluna järjestämää palvelupistettä;

a) jossa otetaan vastaan vastaan asiakkailta tai julkisyhteisöiltä tulevia kuljetustilauksia;

b) josta asiakkaat voidaan ohjata käyttämään heidän tarpeisiinsa soveltuvaa joukkoliikennettä;

c) jossa matkoja yhdistellään matkaketti- ja suunnitellaan reittejä asiakkailta tai julkisyhteisöiltä tulevien tilausten perusteella; ja

d) josta yhdistämällä syntyvät liikennekonnaisuudet välitetään ajettaviksi;

5) *matkakeskuksella* henkilöliikenteen eri liikennemuotojen yhteistä asemaa tai yhteistyössä toimivien erillisten asemien kokonaisuutta;

a) joka on tärkeä henkilöliikenteen risteysasema, ja

b) jolta on saatavilla ainakin rautatieliikenteen, linja-autojen paikallis- ja kaukoliikenteen ja taksien liikennepalveluja sekä liikennepalvelujen käyttöön liittyviä muita palveluja, joita ovat ainakin lipunmyynti ja reitti- ja aikatauluinformaatio;

6) *kaupunkimaisella paikallisliikenteellä* palvelusopimusasetuksen mukaista liikennettä, joka palvelee ensisijaisesti taajama-alueen sisäisiä matkustustarpeita, jota ajetaan vähintään kuusi vuoroa päivässä ja jonka

vuorovälit ovat korkeintaan kaksi tuntia tai joka on edellä tarkoitettuun liikenteeseen integroitu palvelulinja.

7) *seutulipulla* henkilökohtaista matkalippua:

a) joka on kunnan kaikille asukkaille myytävä kausilippu, joka on kaikille samanhintainen tai jonka hinta vaihtelee hintavyöhykkeiden mukaan;

b) jonka kelpoisuusalue muodostuu kaupungista ja sitä ympäröivästä työssäkäyntialueesta; ja

c) joka kelpaa kaikessa tai lähes kaikessa kelpoisuusalueen liikenteessä;

8) *kaupunkilipulla* henkilökohtaista matkalippua:

a) joka on kunnan asukkaille tai tietylle asukasryhmälle myytävä kausilippu tai sarjalippu, joka on kaikille tai koko asiakasryhmälle samanhintainen tai jonka hinta vaihtelee hintavyöhykkeiden mukaan;

b) jonka kelpoisuusalueena on kaupunki tai taajama-alue, jossa on kaupunkimaista paikallisliikennettä;

c) joka kelpaa kaikessa tai lähes kaikessa kelpoisuusalueen sisäisessä liikenteessä, ja

d) joka voi kelvata myös muussa alueella ajettavassa liikenteessä;

9) *työmatkalipulla* henkilökohtaista matkalippua:

a) joka on kausilippu tai sarjalippu;

b) joka kelpaa kahdella matkalla työpäivää kohden lipunhaltijan asunnon ja työpaikan välisellä matkalla kaikessa tai lähes kaikessa liikenteessä; ja

c) jolla maksettu matka voi olla vaihdoton tai vaihdollinen;

10) *pääkaupunkiseudun liityntälipulla* henkilökohtaista matkalippua, joka:

a) on kausilippu;

b) myydään Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymän ja kuntayhtymään kuulumattoman kunnan välisen lippuyhteistyösopimuksen perusteella kunnan asukkaalle alennettuun hintaan;

c) kelpaa Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymän sisäisessä liikenteessä;

d) edistää julkisen liikenteen matkaketjun toimivuutta tai eri joukkoliikennemuotojen välistä yhteistyötä; ja

11) *liikkumisen ohjauksella* toimintaa, jonka tarkoituksena on ihmisten kulkutapava-

lintoihin vaikuttaminen tiedollisen ohjauksen, markkinoinnin ja palvelujen kehittämisen kautta.

3 §

Valtionavustuksen myöntämisen yleiset edellytykset

Valtionavustusta voidaan myöntää:

1) palvelusopimusasetuksen mukaisen liikenteen järjestämiseen;

2) matkalippujen hinnanalennuksiin ja hintavelvoitteiden korvaamiseen;

3) joukkoliikenteen kehittämishankkeisiin;

4) joukkoliikenteen suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin;

5) suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen ja kehittämiseen.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuina joukkoliikenteen kehittämishankkeina pidetään:

1) palvelulinjojen perustamista ja kutsujoukkoliikenteen käynnistämistä;

2) matkapalvelukeskusten perustamista;

3) joukkoliikenteen informaatiojärjestelmien kehittämistä;

4) matkakeskusten, muiden henkilöliikenteen asemien sekä vaihtopysäkkien suunnittelu.

Muuhun joukkoliikenteen kehittämiseen voidaan myöntää valtionavustusta siten kuin 12 §:ssä säädetään.

4 §

Palvelusopimusasetuksen mukaisen liikenteen järjestämiseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää palvelusopimusasetuksen mukaisen liikenteen järjestämiseen, jos liikenne on:

1) kaupunkimaista paikallisliikennettä;

2) linja-autolla tai taksilla hoidettavaa kuntarajat ylittävää liikennettä; tai

3) kunnan sisäistä kuntakeskuksen ja taajamien välistä liikennettä.

Myönnettäessä valtionavustusta 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuun liikenteen järjestämiseen kyseessä on oltava alueellinen

peruspalveluyhteys, joka tyydyttää eri väestöryhmien matkustustarpeita.

Valtionavustusta voidaan myöntää toimivaltaiselle viranomaiselle sen toimivalta-alueen sisäiseen liikenteeseen edellyttäen, että liikenne täyttää 1 momentin mukaiset vaatimukset. Muille kunnille valtionavustusta voidaan myöntää vain kaupunkimaiseen paikallisliikenteeseen. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään liikennepalvelun hankinnasta aiheutuvia nettokustannuksia. Jos kyseessä on ilman tarjouskilpailua tehty hankinta, hyväksyttävänä kustannuksina pidetään korvauksia nettokustannuksista, jotka ovat palvelusopimusasetuksen 4 artiklan 1 kohdan ja palvelusopimusasetuksen liitteen mukaisia.

5 §

Matkalippujen hinnanalennuksiin myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää seutu-, kaupunki- ja työmatkalippujen sekä pääkaupunkiseudun liityntälippujen hinnanalennuksiin edellyttäen, että:

1) kunta osallistuu hinnanalennuksen rahoittamiseen ainakin valtionavustuksen suuruudella;

2) lippu on tarkoitettu säännölliseen matkustukseen;

3) maksuvälineenä käytetään älykorttia tai vastaavaa digitaalista lippujärjestelmää, joka tukee elektronisten maksujärjestelmien avoimuutta ja yhteensopivuutta.

Valtionavustusta voidaan myöntää kunnalle ja toimivaltaiselle viranomaiselle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 48 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään palvelusopimusasetuksen mukaisia hintavero-voitteen täyttämistä maksettavia korvauksia. Pääkaupunkiseudun liityntälippujen hyväksyttävänä kustannuksina pidetään lippuyh-

teistyösopimuksen mukaisia hinnanalentamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Hyväksyttävänä kustannuksina ei pidetä sellaisia kustannuksia, joihin kunta saa avustusta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) tai opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) nojalla tai jotka korvataan lukio-koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) säännösten mukaan.

6 §

Palvelulinjan perustamiseen ja kutsujoukko-liikenteen käynnistämiseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi palvelulinjan perustamiseen ja kutsujoukkoliikenteen käynnistämiseen edellyttäen, että palvelu on yleisesti käytettävissä.

Valtionavustusta voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle ja toimivaltaiselle viranomaiselle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään liikenteen suunnittelusta ja liikennepalvelujen tuottamisesta aiheutuvia nettokustannuksia.

7 §

Matkapalvelukeskusten perustamiseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää matkapalvelukeskusten perustamiseen enintään kahden vuoden ajaksi edellyttäen, että matkapalvelukeskus:

1) ensisijaisesti ohjaa asiakkaan käyttämään hänen tarpeisiinsa soveltuvaa olemassa olevaa liikennettä;

2) toissijaisesti ohjaa asiakkaan yhdistettyyn kuljetukseen;

3) viime kädessä ohjaa asiakkaan käyttämään erilliskuljetusta siinä tapauksessa että 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu vaihtoehto on sovelmaton asiakkaan erityisistä tarpeista joh-

tuen tai sen vuoksi, että tilausten perusteella ei saada syntymään liikennekokonaisuutta.

Valtionavustusta voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle ja toimivaltaiselle viranomaiselle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Valtioavustusta voidaan myöntää enintään 30 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään matkojen yhdistelykustannuksia.

8 §

Joukkoliikenteen informaatiojärjestelmien kehittämiseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää joukkoliikenteen informaatiojärjestelmien kehittämiseen enintään kolmen vuoden ajaksi.

Valtionavustusta voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle ja toimivaltaiselle viranomaiselle ja muulle yhteisölle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää liikenne- ja viestintäministeriö.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään suunnittelusta, projektinhallinnasta, ohjelmistojen ja laitteiden hankinnasta aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi hyväksyttävänä kustannuksina pidetään kustannuksia, jotka aiheutuvat toimintaesteisille tai liikkumisesteisille soveltuvista ratkaisuista.

9 §

Joukkoliikenteen valtakunnallisen maksujärjestelmän kehittämiseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää joukkoliikenteen valtakunnallisen maksujärjestelmän kehittämiseen enintään kolmen vuoden ajaksi.

Valtionavustusta voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle ja toimivaltaiselle viranomaiselle ja muulle yhteisölle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää liikenne- ja viestintäministeriö.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuk-

sista. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään suunnittelusta, projektinhallinnasta sekä ohjelmistojen hankinnasta aiheutuvia kustannuksia.

10 §

Matkakeskuksen suunnitteluun sekä vaihtopysäkin ja henkilöliikenteen muun aseman suunnitteluun myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää joukkoliikenteen matkakeskuksen suunnitteluun. Valtionavustusta voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle ja toimivaltaiselle viranomaiselle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää liikenne- ja viestintäministeriö.

Valtionavustusta voidaan myöntää 1 momentin mukaiseen tarkoitukseen enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään suunnittelusta, projektinhallinnasta sekä matkustajainformaatiota, liityntäpysäköintiä ja esteettömyyttä parantavien ratkaisujen toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Valtionavustusta voidaan myöntää myös vaihtopysäkin tai muun henkilöliikenteen aseman suunnitteluun. Valtionavustusta voidaan myöntää kunnalle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää vaihtopysäkin tai aseman sijaintipaikan toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Valtionavustusta voidaan myöntää 3 momentin mukaiseen tarkoitukseen enintään 50 prosenttia suunnittelukustannuksista.

11 §

Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen ja kehittämiseen myönnettävä valtionavustus

Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen ja kehittämiseen voidaan myöntää valtionavustusta Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymälle sekä Tampereen, Turun ja Oulun kaupungeille. Tuki on tarkoitettu käytettäväksi Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymään kuuluvien sekä Tampereen, Turun ja Oulun seutujen kuntien joukkoliikenteen parantamiseen ja kehittämiseen. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää liikenne- ja viestintäministeriö.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään liikennetarjonnan kehittämisestä, liityntäliikenteen toimintaedellytysten parantamisesta, liikenteen hoidon tehostamisesta, lippujärjestelmän kehittämisestä, lipun hintojen alentamisesta sekä matkustajapalvelujen parantamisesta aiheutuvia kustannuksia.

12 §

Muuhun joukkoliikenteen kehittämiseen ja liikkumisen ohjaukseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta muuhun joukkoliikenteen kehittämiseen voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, toimivaltaiselle viranomaiselle ja muulle yhteisölle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää Liikennevirasto. Joukkoliikenteen strategisen kehittämisen osalta tärkeiden hankkeiden osalta valtionavustuksen myöntämisestä voi päättää liikenne- ja viestintäministeriö.

Valtionavustusta voidaan myöntää 1 momentin mukaiseen tarkoitukseen enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään suunnittelusta ja projektinhallinnasta aiheutuvia kustannuksia. Hankkeissa, joihin Euroopan Unioni myöntää tukea, hyväksyttävänä kustannuksina pidetään hankkeesta aiheutuvia kansallisia kustannuksia.

Valtionavustusta liikkumisen ohjaukseen voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, toimivaltaiselle viranomaiselle ja muulle yhteisölle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää Liikennevirasto.

Valtionavustusta voidaan myöntää 3 momentin mukaiseen tarkoitukseen enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään liikkumisen ohjaustoiminnan suunnittelusta, pro-

jektinhallinnasta ja toiminnan toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia.

13 §

Joukkoliikenteen suunnitteluun ja tutkimukseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää joukkoliikenteen suunnitteluun ja matkapalvelukeskuksen suunnitteluun. Lisäksi valtionavustusta voidaan myöntää kaupunkiseudun joukkoliikenteen kehittämisohjelman toteuttamiseen edellyttäen, että kaupunkiseudun kanssa on tehty aiesopimus kehittämisohjelman toteuttamisesta. Tätä valtionavustusta ei kuitenkaan voida myöntää Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseutujen kunnille.

Valtionavustusta voidaan myöntää yhdelle tai useammalle alueen kunnalle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseutujen liikennejärjestelmäsuunnitelman tekemiseen sekä kunnille ja muille yhteisöille voidaan myöntää valtionavustusta muuhun, erityisesti joukkoliikenteen esteettömyyden ja laadun parantamiseksi tehtävään suunnitteluun ja tutkimukseen. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää liikenne- ja viestintäministeriö.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia suunnittelu- ja tutkimuskustannuksista sekä matkapalvelukeskuksen projektinhallintakustannuksista.

14 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 15 päivänä maaliskuuta 2012.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2012

Liikenneministeri *Merja Kyllönen*

Hallitusneuvos Pekka Kouhia